EUROPOS KOMISIJA

SĄJUNGOS VYRIAUSIASIS ĮGALIOTINIS UŽSIENIO REIKALAMS IR SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2011.3.8
KOM(2011) 200 galutinis

BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS VADOVŲ TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

ES IR PIETINIŲ VIDURŽEMIO JŪROS REGIONO ŠALIŲ PARTNERYSTĖ SIEKIANT DEMOKRATIJOS IR BENDROS GEROVĖS

BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS VADOVŲ TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

ES IR PIETINIŲ VIDURŽEMIO JŪROS REGIONO ŠALIŲ PARTNERYSTĖ SIEKIANT DEMOKRATIJOS IR BENDROS GEROVĖS

IVADAS

Įvykiai, šiuo metu vykstantys kaimyninėse pietų šalyse, yra istorinio masto. Jie reiškia didelės apimties kaitos procesą ir turės ilgalaikių pasekmių ne tik regiono žmonėms ir šalims, bet ir visam pasauliui, visų pirma ES. Vykstantys pokyčiai regiono žmonėms teikia geresnio gyvenimo viltį – kad bus puoselėjamos mums visiems bendros vertybės: žmogaus teisės, pliuralizmas, teisinė valstybė, socialinis teisingumas. Kelias į demokratiją nėra tiesus – pereinamasis laikotarpis visuomet pilnas rizikos ir neaiškumų. Pripažindama šiuos sunkumus, ES turi prisiimti aiškią strateginę poziciją – remti jai svarbių principų ir vertybių siekį. Dėl šių priežasčių ES negali būti tik pasyvi stebėtoja. Ji privalo visiškai palaikyti kaimyninių šalių žmonių siekį naudotis laisvėmis, kuriomis mes teisėtai naudojamės. Europos šalys turi savos perėjimo prie demokratijos patirties. Europos Sąjunga gali didžiuotis, kad visuomet rėmė šalis, pereinančias nuo vienvaldžio režimo prie demokratijos, pirmiausia pietų, o vėliau Vidurio bei Rytų Europoje. Pripažindama, kad pereinamieji procesai yra visų pirma šalies vidaus reikalas, ES gali pasiūlyti pasidalyti vyriausybių, Europos institucijų (Europos Komisijos ir Europos Parlamento), vietos ir regioninės valdžios, politinių partijų, fondų, profesinių sąjungų ir pilietinės visuomenės organizacijų patirtimi. Demokratinės, stabilios, klestinčios ir taikios pietinės Viduržemio jūros regiono šalys – tai bendros svarbos tikslas.

Mes manome, kad būtent dabar yra laikas siekti kokybiškai įvertinamos pažangos plėtojant ES ir jos pietinių kaimynių santykius. Ši pažanga turėtų būti vienareikšmiškai grindžiama abipusiu įsipareigojimu saugoti bendras vertybes. Patenkinti pastarosiomis savaitėmis išreikštą politinio dalyvavimo, orumo, laisvės ir darbo galimybių poreikį galima tik įgyvendinant spartesnes ir platesnio užmojo politines bei ekonomines reformas. ES yra pasirengusi remti visas kaimynines pietų šalis, kurios gali ir nori pradėti šias reformas įgyvendinant **Partnerystę siekiant demokratijos ir bendros gerovės**. Tam reikia laikytis bendro įsipareigojimo siekti demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms, socialinio teisingumo, gero valdymo ir teisinės valstybės. Partnerystė turi būti grindžiama konkrečia pažanga šiose srityse. Partnerystės **strategija negali būti vienoda** visose šalyse. Nepaisant tam tikrų bendrumų, visos regiono šalys yra skirtingos, todėl turime atsižvelgti į specifinius kiekvienos šalies bruožus.

Partnerystės siekiant demokratijos ir bendros gerovės pagrindą turėtų sudaryti šie trys aspektai:

- demokratinė pertvarka ir institucijų kūrimas, atkreipiant ypatingą dėmesį į pagrindines laisves, konstitucines reformas, teisminės sistemos reformą ir kovą su korupcija;
- artimesnė partnerystė su žmonėmis, ypač remiant pilietinę visuomenę ir didesnes mainų programų ir tiesioginių žmonių kontaktų, visų pirma jaunimo, galimybes;
- tvarus ir integracinis augimas ir ekonominė plėtra, ypač remiant mažąsias ir vidutines įmones, profesinį ir mokyklinį lavinimą, sveikatos ir švietimo sistemų gerinimą, skurdesnių regionų vystymą.

Šiame komunikate išdėstoma, ką ES jau nuveikė, spręsdama skubias dėl pastarųjų įvykių Šiaurės Afrikoje kilusias problemas. Taip pat apibūdinama mūsų strategija, kaip padėti įgyvendinti tolimesnės perspektyvos tikslą – paversti realybe tas didžiules regiono žmonių viltis. Plėtojant strategiją bus atsižvelgta ne tik į vyriausybių paramos prašymus, bet ir pilietinės visuomenės išreikštus poreikius.

Iš esmės keičiantis politiniam pietinių Viduržemio jūros regiono šalių klimatui, ES turi pakeisti strategiją regiono atžvilgiu, todėl šiuo metu peržiūrint Europos kaimynystės politiką (peržiūros rezultatai bus pristatyti bendrame komunikate balandžio mėn.) daugiausia dėmesio skiriama kiekvienos kaimyninės šalies specifiškumui, atitinkamų sąlygų vykdymui ir visuomenės partnerystei.

1. MŪSŲ SKUBI PAGALBA

- Humanitarinė pagalba (30 mln. EUR)
- Konsulinio bendradarbiavimo ir evakuacijos palengvinimas
- Jungtinės *Frontex* operacijos
- Panaudojimas 25 mln. EUR iš Išorės sienų fondo ir Europos pabėgėlių fondo
- Vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos vizitai Tunise ir Egipte; tarptautinis koordinavimo susitikimas Briuselyje
- Parama perėjimo prie demokratijos procesams

Pagrindinė mūsų užduotis buvo skubiai ir veiksmingai reaguoti į sunkumus, staiga iškilusius dėl susidariusios padėties kaimyninėse pietų šalyse, ir padėti įveikti ir sustabdyti tolesnio kraujo praliejimo ir nepriteklių pavojų.

Komisija skyrė 30 mln. EUR **humanitarinės pagalbos** Libijoje esančių ir prie Tuniso bei Egipto sienų atsidūrusių žmonių svarbiausiems humanitariniams poreikiams patenkinti. Šios lėšos skiriamos medicininei pagalbai, maistui, prieglobsčiui ir kitai būtiniausiai pagalbai suteikti. Pagalbos vietose dirba Komisijos ekspertai, rengiami ypatingųjų situacijų veiksmų planai siekiant užtikrinti greitą reagavimą, jei padėtis dar labiau pablogėtų. Svarbu būti budriems, nes žmonėms bėgant iš Libijos humanitarinė krizė gali išplisti į kaimynines

Magrebo ir Užsachario Afrikos šalis. Jei krizės vietose pagalbos poreikis didės, Komisija pasirengusi padidinti finansinę paramą ir ragina ES valstybes nares pasekti jos pavyzdžiu.

Vykdomas aktyvus visų valstybių narių ir ES konsulinis bendradarbiavimas, taikomos atitinkamos ES sistemos, pavyzdžiui, pradėjo veikti Situacijų centras prie Europos išorės veiksmų tarnybos, siekiant spartaus keitimosi informacija ir kuo efektyvesnio išteklių panaudojimo. Vasario 23 d. pradėta taikyti ES Civilinės saugos priemonė, kad būtų lengviau evakuoti ES piliečius oro arba jūros keliu. Visą šį procesą rėmė ES karinis štabas. Komisija bendradarbiauja su tarptautinėmis organizacijomis (Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biuru, Tarptautine migracijos organizacija), siekdama padėti žmonėms grįžti iš Libijos į savo šalis. Galima būtų svarstyti galimybę panaudoti bendros saugumo ir gynybos politikos priemones neatidėliotiniems veiksmams sustiprinti.

Komisija parengė turimas priemones Italijai ir kitoms valstybėms narėms paremti, jei iš Šiaurės Afrikos užplūstų didžiulis migrantų srautas. Šią paramą sudarytų operatyvinės priemonės ir finansinė pagalba. Vasario 20 d. pradėta jungtinė ***Frontex*** operacija HERMES 2011, kuriai skirta daugelio valstybių narių išteklių ir ekspertų. Jei reikės, *Frontex* operacijos bus sustiprintos, kad būtų galima išspręsti galimų naujų migrantų antplūdžių problemą. Komisija, jei reikės, pasirengusi surinkti finansinės paramos, pvz., iš Išorės sienų fondo ir Europos pabėgėlių fondo, kuri bendrai sudarytų 25 mln. EUR.

Tunisui skirta 17 mln. EUR skubios ir trumpalaikės paramos perėjimui prie demokratijos ir nuskurdusiems vidaus rajonams. Šiomis lėšomis bus remiamas tinkamas teisinis pagrindas, reikalingas **rinkimams** ir ES rinkimų stebėjimo misijai, papildysiančiai Nacionalinės konstitucinių reformų ir rinkimų komisijos darbą. Taip pat papildomai bus paremtas ir pilietinės visuomenės kūrimas. Daugiau paramos demokratinėms reformoms bus skirta taikant Stabilumo priemonę. Po vizitų Tunise ir Egipte Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja vasario 23 d. sušaukė tarptautinį susitikimą, kuriame buvo galima pasikeisti nuomonėmis apie pokyčius regione su pagrindiniais partneriais ir tarptautinėmis finansų įstaigomis. Per susitikimą buvo dar kartą patvirtinta, kad tarptautinės bendruomenės pastangos turi būti atidžiai koordinuojamos ir grindžiamos Tuniso ir Egipto gyventojų paskelbtais prioritetais.

Paramos **Egiptui** suma nebus skelbiama, kol vietinės valdžios institucijos nebus pasirengusios pateikti pagalbos prašymo ir nustatyti prioritetinių poreikių. ES pasirengusi skirti paramą atsižvelgdama į prioritetus, kai tik šie bus nustatyti.

ES griežtai pasmerkė Muammaro Gaddafi režimo veiksmus **Libijoje**. Ji nedelsdama sustabdė ES ir Libijos derybas dėl bendrojo susitarimo ir visą techninį bendradarbiavimą. Be TJ sankcijų, vasario 28 d. ES priėmė papildomas ribojamąsias priemonės, kaip antai, įrangos, kuri gali būti panaudota vidaus represijoms, embargą, atvykimo į ES apribojimus atskiriems asmenims ir turto įšaldymą. Buvo pasiūlyta ir daugiau priemonių.

2. STRATEGIJOS PRITAIKYMAS

- ES kaimynystės politikos peržiūra ir pritaikymas
- Perėjimas prie aukštesnio lygio statuso asociacijos susitarimuose
- Politinio dialogo sustiprinimas

ES atsakas į regione vykstančius pokyčius turi būti kryptingas, naujoviškas ir ambicingas, atsižvelgiant į žmonių poreikius ir vietos realijas. Politinės ir ekonominės reformos turi būti vykdomos kartu, jų rezultatas turi būti politinės teisės ir laisvės, atskaitingumas ir dalyvavimo galimybė. ES turėtų būti pasirengusi suteikti didesnę paramą toms šalims, kurios pasiryžusios vykdyti šią bendrą programą, ir iš naujo persvarstyti paramą toms šalims, kurios nesilaiko jos principų.

Ši nauja strategija – **Partnerystė siekiant demokratijos ir bendros gerovės –** reiškia labai svarbų ES ir tų šalių, kurios įsipareigoja siekti konkrečių, pamatuojamų reformų, santykių pokytį. **Strategija grindžiama paskatomis** atsižvelgiant į individualią šalių pažangą: tos šalys, kurios reformas vykdys plačiau ir sparčiau, galės tikėtis didesnės ES paramos. Parama bus perskirstyta kitai šaliai arba kitai sričiai, jei sutarto reformų plano vykdymas bus vilkinamas arba ribojamas.

Konkrečiau kalbant, glaudesnis politinis bendradarbiavimas reiškia aukštesnį žmogaus teisių ir valdymo lygį, grindžiamą būtinaisiais standartais, kurių įgyvendinimo rezultatai bus vertinami. **Įsipareigojimas surengti tinkamai stebimus, laisvus ir sąžiningus rinkimus turėtų būti būtina sąlyga pradedant partnerystės ryšius**. Tai taip pat reiškia glaudesnį bendradarbiavimą bendros užsienio ir saugumo politikos srityje ir daugiau jungtinės veiklos tarptautiniuose forumuose bendros svarbos klausimais. ES ir toliau gerbs ir rems taikų regiono šalių vidaus ir tarpusavio ginčų sprendimą. Partnerystė turėtų būti paremta aktyvesniu politiniu dialogu. Kai tik regiono šalių sąlygos bus tinkamos, ES visai lygiais stiprins dvišalį politinį dialogą, daug dėmesio kreipdama į žmogaus teises ir politinę atskaitomybę.

Šalys partnerės, kurios vykdys būtinas reformas, gali tikėtis **atnaujinti derybas** dėl asociacijos susitarimų siekdamos aukštesnio lygio statuso, kuris labai padėtų sustiprinti politinį dialogą ir šalies partnerės bei ES institucijų ryšius. Tai reikš išsamesnius susitarimus dėl mobilumo ir lengvesnį patekimą į ES rinką.

3. DEMOKRATIJA IR INSTITUCIJŲ KŪRIMAS

- Paramos pilietinei visuomenei padidinimas
- Pilietinės visuomenės kaimynystės programos kūrimas
- Parama socialinio dialogo forumui

ES yra pasirengusi paremti demokratinių ir konstitucinių reformų procesus. Teismų reforma, didesnis skaidrumas ir kova su korupcija yra itin svarbūs šiame procese, tiek siekiant paskatinti užsienio ir vidaus ekonomines investicijas, tiek norint parodyti žmonėms regimus kasdieninių jų gyvenimų pokyčius. Mes pasirengę pasidalinti patirtimi, naudodami tokias priemones, kaip „giminiavimosi“ projektai arba Techninės pagalbos ir informacijos mainų

programa, siekdami remti pajėgumų vystymą tiek regioniniu, tiek vietos lygmeniu ir daugiausia dėmesio kreipdami į vyriausybės institucijų, kurios gali užtikrinti pokyčių įtvirtinimą, stiprinimą. Taip pat nuodugniai sutelksime pagalbos rinkimams patirtį siekdami paremti rinkimų procesus Tunise ir, jei paprašys Egipto institucijos, Egipte.

Klestinti **pilietinė visuomenė** gali padėti saugoti žmogaus teises ir paremti demokratijos kūrimą ir tinkamą valdymą, nes ji vaidina svarbų vaidmenį tikrindama, ar vyriausybė neperžengia ribų. Nevyriausybinės organizacijos ir pilietinės visuomenės organizacijos gali suteikti labai reikalingos paramos reformoms ir dalyvauti piliečiams svarbiose srityse – žmogaus teisių, aplinkos, socialinės ir ekonominės plėtros. Turėtume siekti, kad šioje srityje valstybės narės galėtų skubiai suteikti kuo daugiau pagalbos kuriant **pilietinės visuomenės pagrindą**, politines partijas, profesines sąjungas ir asociacijas. Tam turėtų būti skirta ES lėšų, turėtų dalyvauti ES politinės partijos, profesinės sąjungos, fondai ir atitinkamos nevyriausybinės organizacijos. Svarbų vaidmenį regiono pokyčių procese atliko moterys ir lyčių klausimas bus labai svarbus ES paramos ateityje aspektas.

Europos kaimynystės politikos peržiūros dokumente balandžio mėn. bus pateikti pasiūlymai, kaip padidinti ES paramą kaimyninių šalių pilietinės visuomenės organizacijoms. Vienas iš pasiūlymų bus speciali parama pilietinei visuomenei (**Pilietinės visuomenės kaimynystės programa**), kurios tikslas – plėsti pilietinės visuomenės organizacijų advokatavimo pajėgumus ir suteikti daugiau galimybių stebėti reformas ir veiksmingai dalyvauti politiniuose dialoguose.

Socialinis profesinių sąjungų ir darbdavių dialogas yra labai svarbus remiant reformų procesus. Šiuo metu kuriasi naujos profesinės sąjungos ir asociacijos. Jos suteikia veiksmingesnio socialinio dialogo galimybę. Socialinis dialogas turėtų būti vykdomas Europos ir Viduržemio jūros regiono socialinio dialogo forume, kuris padėtų socialiniams Viduržemio jūros regiono partneriams dalytis patirtimi pagrindiniais darbo bei socialiniais klausimais ir remtų pajėgumų vystymą.

ES jau remia viešojo administravimo reformą, kurios tikslas pagreitinti ir sustiprinti pagrindinius politikos procesus, biudžeto formavimą ir padėti teikti vidaus finansavimą įgyvendinant veiksmingas, sąžiningas ir tvarias mokesčių ir administracines sistemas. Šiomis programomis taip pat turėtų būti siekiama padidinti viešojo administravimo skaidrumą ir atskaitomybę siekiant aktyviau kovoti su korupcija, neteisėtais pinigų srautais ir pagerinti tinkamą finansų valdymą.

4. MOBILUMO PROBLEMŲ SPRENDIMAS

- Partnerystės mobilumo srityje susitarimų sudarymas
- Sustiprintas vietinis bendradarbiavimas Šengeno klausimais
- ES vizų kodekso patobulinimo išnaudojimas

Žmonių tiesioginiai ryšiai labai svarbūs skatinant tarpusavio paramą ir verslą, kurie atneš naudos viso Viduržemio jūros regiono kultūrinei ir ekonominei plėtrai ir migrantų integracijai ES.

Pagrindinis uždavinys – stiprinti Vidužemio jūros šalių **pajėgumų vystymą** sienų, migracijos, prieglobsčio srityse, taip pat bendradarbiavimą užtikrinant įstatymų vykdymą, kad visame Vidužemio jūros regione pagerėtų saugumas.

Su šalimis partnerėmis turėtų būti sudaryti **partnerystės mobilumo srityje** susitarimai. Jų tikslas – visapusiška sistema, kuria būtų užtikrintas tinkamas asmenų judėjimo tarp ES ir trečiųjų šalių valdymas. Partnerystės susitarimai apima tokias iniciatyvas, kaip vizų ir teisėtos migracijos tvarka, teisinis (ekonominės) migracijos pagrindas, piniginių perlaidų pajėgumų vystymas, efektyvus darbo paklausos ir pasiūlos derinimas, grįžimo ir pakartotinio integravimosi programos, prieglobsčio sistemų suderinimas su ES standartais ir kt. Už suteiktas didesnio mobilumo galimybes šalys partnerės turi būti pasirengusios intensyviau vystyti pajėgumus ir užtikrinti tinkamą finansinę paramą sienų valdymui, neteisėtos migracijos ir prekybos žmonėmis prevencijai ir kovai su jomis, be kita ko, taikant sustiprintą jūrų priežiūrą, neteisėtų migrantų grąžinimui (grąžinimo ir readmisijos susitarimams) ir teisėsaugos institucijų pajėgumų ir galimybių didinimui, kad jos galėtų veiksmingai kovoti su organizuotu tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir korupcija.

Artimiausiu metu Komisija ir valstybės narės dirbs **teisėtos migracijos teisės aktų ir vizų politikos** srityje, kad visų pirma padidintų studentų, mokslininkų ir verslininkų mobilumą. Turėtų būti sustiprintas vietinis bendradarbiavimas Šengeno klausimais ir visapusiškai panaudoti praktiniai ES vizų kodekso prašymų išduoti vizą tvarkos patobulinimai ir lankstumo nuostatos, įskaitant daugkartinę vizą sąžiningiems keliautojams ir specifinėms grupėms (mokslininkams, studentams ir verslininkams). Turėtų būti numatytos derybos su pietinėmis Vidužemio jūros regiono šalimis dėl trumpalaikių vizų režimo supaprastinimo susitarimų, atsižvelgiant į kiekvienos šalies ypatumus ir turimą susijusią informaciją. Jei reikės, bus teikiama finansinė parama. **Komisija ragina valstybių narių teisės aktų leidėjus skubiai priimti direktyvas dėl trečiųjų šalių sezoninių darbuotojų ir bendrovių viduje perkeliamų asmenų; tai taip pat prisidėtų prie didesnio mobilumo ES**.

Ilgalaikėje perspektyvoje, jei vizų gavimo palengvinimo (ir readmisijos) susitarimai bus veiksmingai įgyvendinti, kiekvienos šalies partnerės atveju atskirai galima bus svarstyti dėl jos laipsniško perėjimo prie visiško vizų režimo liberalizavimo, atsižvelgiant į bendrus santykius su ta šalimi partnere ir su sąlyga, kad joje yra užtikrintos gerai valdomo ir saugaus mobilumo sąlygos.

5. NEDISKRIMINUOJAMOS EKONOMINĖS PLĖTROS SKATINIMAS

- Mažų ir vidutinių įmonių veiklos ir darbo vietų kūrimo skatinimas
- Valstybių narių pritarimo, kad būtų 1 mlrd. EUR padidinti EIB skolinimo apimtį, siekis
- Darbas su kitomis suinteresuotosiomis šalimis siekiant išplėsti ERPB įgaliojimus į regiono šalis
- Darbo vietų kūrimo ir mokymo skatinimas

Vykstantys neramumai kai kuriose pietinėse Vidužemio jūros regiono šalyse yra akivaizdžiai susiję su ekonominiais trūkumais. Daugeliui šių šalių būdingas nelygus turto paskirstymas, netinkamos socialinės ir ekonominės reformos, mažai naujų darbo vietų, prastai veikiančios švietimo ir profesinio lavinimo sistemos, kuriomis neužtikrinama darbo rinkai reikalingi įgūdžiai, taip pat žemas prekybinės integracijos regione lygis.

Regiono šalims reikia atgaivinti savo ekonomiką, kad užtikrintų tvarų ir nediskriminuojamą augimą, skurdžių rajonų vystymą ir darbo vietų kūrimą. Mažosios ir vidutinės įmonės vaidina itin svarbų vaidmenį kuriant naujas darbo vietas. Kad jos klestėtų, reikia verslui ir įmonėms palankios tinkamos reglamentavimo sistemos. ES pasirengusi paremti šios sistemos kūrimą per politinį dialogą ir bendradarbiaudama pagal Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių profesinio darbo programą. Tam taip pat turi būti vykdoma integruota darbo ir socialinių reikalų politika, be kita ko, derinant profesinio lavinimo iniciatyvas ir darbo rinkos poreikius, užtikrinant socialinį dialogą, kuriant socialinės apsaugos sistemas ir vykdant neoficialaus sektoriaus pertvarką.

Šias pastangas paremti galėtų tarptautinės finansų įstaigos. Finansavimą galėtų skirti **Europos investicijų bankas (EIB)** ir, jei ES nepriklausantys akcininkai sutiks, **Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB)**. **EIB** regione finansinę veiklą vykdo jau daugiau nei 30 metų, jo operacijos įgyvendinamos pagal Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių investicijų ir partnerystės programą. Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių investicijų ir partnerystės programa įgyvendinama devyniose pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse, daugiausia dėmesio skiriant investicijoms į infrastruktūrą ir paramą privačiam sektoriui. Be šiuo metu ruošiamų projektų patvirtinimo ir įgyvendinimo paspartinimo EIB per ateinančius trejus metus Viduržemio jūros regionui galėtų skirti apie 6 mlrd. EUR, **jei Taryba patvirtintų papildomą** 1 mlrd. EUR **skolinimo sumą**, kurią neseniai pasiūlė Europos Parlamentas. **Komisija remia šį skolinimo įgaliojimų padidinimą ir ragina Tarybą skubiai pasiekti susitarimą dėl padidinimo.**

Taryba taip pat raginama priimti 2008 m. gegužės mėn. Komisijos pasiūlymą dėl EIB grįžtamųjų lėšų. Tokiu atveju EIB ir kiti finansų tarpininkai galėtų reinvestuoti Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių investicijų ir partnerystės programos lėšas, grįžtančias po ankstesnių finansinių operacijų privataus sektoriaus naudai. Įgyvendinus pasiūlymą artimiausioje ateityje susidarytų apie 120 mln. EUR, o iki 2013 m. – net 200 mln. EUR.

ERPB, kuris šiuo metu nevykdo veiklos pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse, galėtų išplėsti savo operacijas, jei būtų iš dalies pakeisti banko įstatai. Jei visi akcininkai tam pritartų, metinė ERPB verslo veikla drauge su turimais banko ištekliais pradžioje sudarytų apie 1 mlrd. EUR. **Komisija remia EPRB operacijų išplėtimo planą ir ragina ES valstybes nares ir kitų akcininkų vyriausybes taip pat skubiai jį paremti.**

Šios iniciatyvos nebus įgyvendinamos kitoms operacijų vykdymo šalims, pvz., rytų Europos, skirtų skolinimo apimčių sąskaita.

6. MAKSIMALAUS PREKYBOS IR INVESTICIJŲ POVEIKIO UŽTIKRINIMAS

- Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių lengvatinių kilmės taisyklių priėmimas
- Skubus susitarimų dėl žemės ūkio ir žuvininkystės produktų patvirtinimas
- Derybų dėl prekybos paslaugomis paspartinimas
- Derybos dėl glaudaus bendradarbiavimo laisvosios prekybos erdvių

Prekyba ir investicijos yra ekonominio augimo variklis, padedantis sumažinti skurdą. Jos padeda suburti žmones, sutvirtinti tautų ryšius ir užtikrinti politinį stabilumą. Tačiau tam, kad būtų išnaudotas visas prekybos ir tiesioginių užsienio investicijų potencialas, turi būti sukurtos verslui tinkamos sąlygos, kurioms, savo ruožtu, reikalinga stipri teisinė ir teismų sistema, pažabota korupcija ir nuodugnios administracinės procedūros.

Skirtingų regiono šalių prekybiniai ir investicijų ryšiai su ES yra nevienodo lygio: vienos šalys – Tunisas, Marokas, Egiptas, Jordanija – jau gana pažengusios šioje srityje, o kitos – Sirija, Alžyras, Libija – dar atsilieka. ES yra sudariusi laisvosios prekybos susitarimus su visomis regiono šalimis, išskyrus Siriją ir Libiją. Šiais susitarimais užtikrinamas laisvas pramoninių produktų patekimas į rinką. ES neseniai atnaujino lengvatinio žemės ūkio ir žuvininkystės produktų patekimo į rinką tvarką, visų pirma Egiptui ir Jordanui, o dėl kelių kitų šios srities susitarimų, pvz., su Maroku, šiuo metu vyksta derybos arba vykdomos patvirtinimo procedūros. Dėl Maroko taip pat buvo pasikeista pasiūlymais liberalizuoti paslaugas, bet darbo jėgos mobilumo problema yra pagrindinė kliūtis.

Svarbu, kad ES paramos prekybai ir investicijoms priemonės būtų pritaikytos pagal kiekvienos šalies situaciją, įskaitant bendresnių reformų tempą ir apimtį, taip pat atsižvelgiant į dabartinį regiono padėties kintamumą.

Trumpos ir vidutinės trukmės perspektyvoje, ES galėtų nusistatyti šiuos tikslus:

- pagreitinti prekybos liberalizavimo susitarimų, konkrečiai su Tunisu ir Maroku dėl žemės ūkio ir žuvininkystės produktų, sudarymą ir patvirtinimą;
- pradėti derybas dėl susitarimų dėl pramoninių produktų atitikties įvertinimo ir priėmimo į rinką;
- paspartinti šiuo metu vykdomas dvišales derybas dėl prekybos paslaugomis liberalizavimo (įskaitant vizos gavimo palengvinimą specifinių profesinių kategorijų asmenims);
- 2011 m. sudaryti bendrą **Viduržemio jūros regiono valstybių preferencinių kilmės taisyklių regioninę konvenciją**. Tam turi būti skubiai peržiūrėtos pačios kilmės taisyklės. Šių reformų atskaitos taškas turėtų būti neseniai priimta bendrosios lengvatinių muitų tarifų sistemos naudotojų tvarka. **Komisija ragina Tarybą, pasikonsultavus su Europos Parlamentu, skubiai priimti pateiktus pasiūlymus dėl bendros regioninės konvencijos.**

Vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu bendras tikslas, dėl kurio sutarta tiek regioninėse, tiek dvišalėse diskusijose su pietinėmis Viduržemio jūros šalimis partnerėmis, yra sukurti glaudaus bendradarbiavimo plataus masto laisvosios prekybos erdves, kurių veikla būtų

grindžiama dabartiniais Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių asociacijos susitarimais ir Europos kaimynystės politikos veiksmų planais. Jos turėtų būti platesnio visapusiško paketo, kuriuo remiamos demokratinės ir ekonominės reformos, dalis. Su šalimis, kurios akivaizdžiai siekia dalyvauti šiame politinių ir ekonominių pokyčių procese, turėtų būti pradėtos derybos. Be importo muitų panaikinimo, šiais susitarimais turėtų būti laipsniškai skatinama glaudesnė pietinių Viduržemio jūros regiono šalių ekonomikų ir bendrosios ES rinkos integracija ir numatyti tokie veiksmai, kaip reguliavimo konvergencija. Pirmenybė turėtų būti teikiama tokių sričių, kaip konkurencijos politika, viešieji pirkimai, investicijų apsauga, sanitarija ir fitosanitarija, priemonėms.

7. STIPRINAMAS SEKTORINIS BENDRADARBIAVIMAS

- ES ir pietinių Viduržemio jūros regiono šalių energijos bendrijos sukūrimas
- Žemės ūkio ir kaimo plėtros paramos programos vykdymas
- Aktyvesnio dalyvavimo švietimo programose užtikrinimas
- Interneto ir kitų ryšių technologijų plėtra

Pietinė Viduržemio jūros regiono dalis yra strategiškai svarbi ES ne tik dėl kai kurių šalių **dujų ir naftos tiekimo saugumo**, bet ir apskritai dėl tranzito iš regiono ir jam nepriklausančių šalių. Akivaizdu, kad galima sudaryti ES ir Viduržemio jūros regiono šalių partnerystę gaminant ir valdant atsinaujinančiąją energiją, visų pirma saulės ir vėjo energiją, taip pat laikantis suderintos energetinio saugumo užtikrinimo strategijos. Bendros investicijos į atsinaujinančiąją energiją pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse pagal ES 2050 m. anglies dioksido mažinimo scenarijų galėtų būti naujos partnerystės užuomazga, jeigu elektros importui būtų atvertos tinkamos rinkos perspektyvos.

Vertėtų numatyti realią perspektyvą palaipsniui įtraukti pietines Viduržemio jūros regiono šalis į ES energijos vidaus rinką laikantis diferencijavimo principo. Vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu reikėtų sukurti tam tikrą ES ir pietinių Viduržemio jūros regiono šalių energijos bendriją, kuri pirmiausia apimtų Magrebo šalis, o vėliau galbūt į ją palaipsniui būtų įtrauktos ir Mašreko šalys. Ši bendrija būtų kuriama išplečiant Energijos bendrijos sutarties su Sąjungos kaimyninėmis rytų ir pietryčių šalimis taikymą arba remiantis ją įgyvendinant sukaupta patirtimi ir apimtų atitinkamą ES energetikos teisės aktų dalį, siekiant skatinti realią ir patikimą pietinių Viduržemio jūros regiono šalių partnerių energetikos politikos konvergenciją su ES politika.

Vykdydama veiklą regione, ES turėtų skirti daug dėmesio **švietimui**. Labai svarbu sumažinti didelį neraštingumo lygį – tai skatina demokratiją ir leidžia parengti kvalifikuotus – darbuotojus, kurie padės modernizuoti pietinių Viduržemio jūros regiono šalių ekonomiką. Naudinga priemonė – universitetų studentų ir dėstytojų mainai, todėl reikia daugiau naudotis tokiomis programomis kaip „Erasmus Mundus“, „Euromed Youth“ ir „Tempus“, kad šiose programose dalyvautų daug daugiau pietinių Viduržemio jūros regiono šalių piliečių. Mažinant skirtumus svarbus vaidmuo taip pat tenka profesiniam rengimui ir mokymui. Vykdant integruotą profesinio rengimo ir mokymo politiką, be kitų dalykų, reikėtų surengti nacionalinius debatus su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis ir nustatyti pagrindinius strateginius elementus. Be to, reikėtų paraginti keistis geriausia patirtimi, įgyta įgyvendinant bedarbių įgūdžių ugdymui skirtas programas.

Daugeliui pietinių Viduržemio jūros regiono šalių BVP svarbus sektorius – **turizmas**. ES turėtų siekti plačiau įgyvendinti savo iniciatyvas „Patraukliausios Europos turizmo vietovės“

(EDEN), kuria propaguojami tvarūs turizmo modeliai, ir „Calypso“, kuria skatinamas turizmas šiose šalyse ne sezono metu. Svarbu saugoti ir propaguoti **kultūrų įvairovę**, todėl ES pasirengusi toliau plėtoti kultūros srities iniciatyvas kartu su pietiniu Viduržemio jūros regionu.

Pastarojo meto įvykiai pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse, taip pat kylančios maisto kainos patvirtina, kad ES turi nedelsdama padėti šalims partnerėms pagerinti savo **žemės ūkio sektoriaus** efektyvumą ir produktyvumą ir užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą. Komisija galėtų paremti kaimo plėtrą įgyvendindama naują iniciatyvą – **Europos kaimynystės priemonę žemės ūkiui ir kaimo plėtrai remti**. Programa būtų paremta ES geriausia praktika, sukaupta plėtojant kaimo vietovių ekonomiką. Ji sujungtų paramą investicijoms ir administracinių pajėgumų vystymą, kad būtų sudarytos sąlygos modernizuoti žemės ūkio gamybą pagal ES kokybės ir maisto saugos standartus. Programa galėtų būti rengiama glaudžiai bendradarbiaujant su Maisto ir žemės ūkio organizacija, Pasaulio banku ir galbūt su EIB.

Bendradarbiaujant **transporto** srityje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama oro eismo valdymui ir aviacijos saugos ir saugumo gerinimui, siekiant sukurti Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių aviacijos erdvę. Todėl Viduržemio jūros regiono šalyse partnerėse reikės pradėti taikyti Europos geostacionarinę navigacinę tinklo sistemą (EGNOS). Kartu su Viduržemio jūros regiono šalimis partnerėmis įgyvendinat Viduržemio jūros laivybos strategiją turėtų pagerėti laivybos sauga, saugumas ir priežiūra.

Ne tik palydovinės transliacijos, bet ir naudojimasis **elektroninių ryšių technologijomis** smarkiai pakurstė neramumų bangą Viduržemio jūros regiono šalyse. Platus naudojimasis mobiliojo ryšio telefonais ir internetiniais socialiniais tinklais patvirtino, kokios yra svarbios informacinės visuomenės priemonės ir technologijos platinant informaciją. Šalyse, kur informacijos platinimas iš dalies ribojamas, tokiomis priemonėmis skatinant saviraiškos laisvę galima gerokai palengvinti visuomenės demokratizavimą ir viešosios nuomonės formavimą.
Nors tam tikros reguliavimo reformos jau vyksta, daugelio pietinių Viduržemio jūros regiono šalių reguliavimo aplinka vis dar nepakankamai išplėtota, kad būtų galima išnaudoti visas informacinių ir ryšių technologijų sektoriaus augimo ir produktyvumo galimybes. Vis dar reikia išspręsti šiuos esminius klausimus: sukurti visiškai atviras rinkas (kurios dažnai tebėra praktiškai monopolizuotos), sukurti nepriklausomas reguliavimo institucijas, sudaryti vienodas konkurencines sąlygas rinkos dalyviams, užtikrinti veiksmingą spektro valdymą ir vartotojų privatumą bei saugumą.

Be to, vienas iš pagrindinių aspektų kuriant demokratiją – interneto ir kitų elektroninių ryšių technologijų saugumo, stabilumo ir atsparumo užtikrinimas. Todėl būtina vengti atvejų, kai savavališkai nutraukiama piliečių prieiga prie šių technologijų arba trukdoma jomis naudotis. Dėl elektroninių ryšių technologijų, įskaitant internetą, tarpvalstybinio pobūdžio ir tarpusavio sąveikos, bet kokia vienašališka intervencija vienoje šalyje gali turėti sunkių padarinių kitose pasaulio dalyse. Komisija parengs priemones, kad prireikus ES galėtų padėti pilietinės visuomenės organizacijoms arba atskiriems piliečiams sukliudyti tokiam savavališkam ryšio trikdymui.

8. REGIONINIAI IR SUBREGIONINIAI KLAUSIMAI

Dramatiški įvykiai regione vyksta nevienodu mastu ir pokyčių padariniai gali būti labai skirtingi. Regioninis aspektas tapo labai svarbus ir norint sušvelninti neigiamą poveikį bus svarbu bendradarbiauti regiono mastu.

Dėl pokyčių regione kaip niekada akivaizdu, kaip svarbu nedelsiant siekti pažangos **Artimųjų Rytų taikos procese**. ES taip pat turėtų glaudžiai bendradarbiauti su savo partneriais ir palengvinti politinių ir socialinių pokyčių regione procesą. Turkijos vaidmuo ypač svarbus – ji ir svarbi regiono veikėja, ir įtikinamas daugiapartinės demokratijos šalyje, kurios didžioji gyventojų dalis yra musulmonai, pavyzdys.

Norint iš naujo įvertinti regiono situaciją reikia taikyti naują strategiją – sujungti teigiamus Barselonos proceso ir Viduržemio jūros šalių sąjungos elementus. Pasitvirtino, kad veiksmingiausiai regiono mastu bendradarbiauta įgyvendinant tuos projektus, kurie davė konkrečios naudos aplinkos, energetikos, transporto, prekybos ir socialinio dialogo srityse.

Reikėtų skatinti regiono ekonominę integraciją. ES rems projektus, kuriais skatinama laisvesnė regiono šalių prekyba, reguliavimo derinimas, ekonomikos valdymo stiprinimas ir infrastruktūros, kurios reikės išaugus prekybai regione, gerinimas.

Viduržemio jūros šalių sąjunga sukurta vadovaujantis aiškiu siekiu įtvirtinti abiejų Viduržemio jūros pakrančių šalių aukšto lygmens partnerystės ryšius. Vis dėlto reikia pripažinti, kad ją įgyvendinant nesulaukta tokių rezultatų, kokių tikėtasi. Norint išnaudoti visą Viduržemio jūros šalių sąjungos potencialą, ją reikia pertvarkyti. Ji turėtų labiau sutelkti valstybes, tarptautines finansų įstaigas ir privačiojo sektoriaus subjektus įgyvendinti konkrečius projektus, kad būtų kuriamos darbo vietos, skatinamos inovacijos ir augimas, nes būtent to reikia regionui. Naudojantis ja turėtų būti lengviau sudaryti tinkamas sąlygas siekti pažangos Artimųjų Rytų taikos procese. Tačiau sąjunga nelaikytina būtina šios pažangos sąlyga. Šalys partnerės galėtų dalyvauti šiuose projektuose laikydamosi kintamos geometrijos principo ir atsižvelgdamos į savo poreikius ir interesus. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisija jau pasirengusios atlikti svarbesnį vaidmenį Viduržemio jūros šalių sąjungoje pagal Lisabonos sutartį.

9. ES FINANSINĖ PARAMA

- Dvišalių programų, vykdomų pagal Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę, perorientavimas
- Papildomo finansavimo skyrimas

Laikotarpiui iki 2013 m. pabaigos šiuo metu skirta apie 4 mlrd. EUR kaimyninėms pietų šalims paremti pagal Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę. Didžioji šios paramos dalis teikiama įgyvendinant dvišales paramos programas. Nors daugelyje įgyvendinamų arba rengiamų programų atsižvelgiama į tris partnerystės prioritetus, dėl pastarojo meto pokyčių regione masto reikia išsamiai patikrinti ir galbūt perorientuoti ES pagalbą, tai aptarus su šalimis partnerėmis.

Tunisui ir Egiptui jau aiškiai patvirtinome, kad esame pasirengę nuodugniai apsvarstyti galimybę visiškai perorientuoti savo 2011–2013 m. dvišales programas (atitinkamai 240 mln. EUR ir 445 mln. EUR), kad galėtume geriau spręsti dabartinius uždavinius ir užtikrinti, kad mūsų atsakas atitiktų teisėtus žmonių lūkesčius. Glaudžiai bendradarbiaujant su šalimis paramos gavėjomis ir laikantis partnerystės principo bus patikrintos visame regione įgyvendinamos programos. Raginame valstybes nares panašiai patikrinti savo dvišales programas, kad ES pagalbos poveikis būtų maksimalus. Atsižvelgdami į dabartinę biudžetinę situaciją, taip pat manome, kad dėl dabartinių įvykių reikės precedento neturinčių pastangų norint kuo geriau koordinuoti ir suderinti skirtingų valstybių narių veiksmus, be kitko, ir su

ES veiksmais. Be to, toliau sieksime, kad mūsų ir tarptautinių finansų įstaigų veiksmai turėtų kuo didesnį abipusį poveikį ir būtų koordinuojami.

Paramos tikrinimas ir perorientavimas yra pirmas žingsnis remiant šalių partnerių vyriausybes, kad jos konsoliduotų reformas ir socialinę bei ekonominę plėtrą. Kol neįmanoma prasmingai įvertinti poreikių, reikės teikti didelę paramą reformų procesui. Ji bus skirta iš dabartinio ES biudžeto[1].

Specialus dėmesys bus skirtas ir ES privačiojo sektoriaus investicijų pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse skatinimui. Todėl Komisija toliau telks paskolas pagal EIB Viduržemio jūros regiono valstybių investicijų ir partnerystės programą, taip pat iš kitų tarptautinių finansų įstaigų, iš Kaimynystės investavimo priemonės, iš kurios skiriama parama dotacijomis infrastruktūros investicijoms ir privačiojo sektoriaus plėtrai[2]. **Atsižvelgiant į nemenką Komisijos indėlį į Kaimynystės investavimo priemonę, valstybės narės skatinamos prisidėti ir papildyti šios priemonės lėšas.**

Tokiomis finansinėmis priemonėmis remiamoms privačioms užsienio tiesioginėms investicijoms taip pat turėtų būti taikomos griežtos investicijų apsaugos nuostatos, todėl Komisija pateiks informacinę priemonę ir parengs investicijų apsaugos teisinę sistemą, skirtą Europos įmonėms, norinčioms investuoti pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse.

Galiausiai, gali tekti suteikti makroekonominę paramą kai kurioms šalims, kurios greičiausiai susidurs su **trumpalaikiais sunkumais**, kurie kils dėl krizės poveikio prekybai, investicijų ir turistų srautams, taip pat dėl vidaus gamybos sutrikdymo. Jeigu TVF pradėtų skolinimo programas ir jeigu pasitvirtintų, kad reikia išorės finansavimo, šalys, kurioms taikoma Europos kaimynystės politika, galėtų gauti **ES makrofinansinę paramą**.

10. IŠVADOS

Tai yra pirmieji pasiūlymai sudaryti naują partnerystę siekiant paremti pokyčius pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse. Skubią trumpalaikę pagalbą turi papildyti ilgesnio laikotarpio parama, kai kiekviena šalis galės nurodyti paramos iš savo ES partnerių poreikius.

Europos Sąjungai, kaip demokratinių valstybių narių bendrijai ir tautų sąjungai, reikėjo įveikti istorines kliūtis. Sėkmingų rezultatų buvo galima pasiekti tik tada, kai viltis užgožė baimę, o laisvės troškimas nugalėjo represijas. Todėl ES labai supranta kaimyninių pietų šalių tautų siekius. ES nori paremti juos kuriant tikrą demokratiją ir taikią klestinčią visuomenę. Iš tiesų, kiekviena šalis ir tauta pasirinks savo kelią ir būdus. Rinktis privalo jie, mes neturime teisės stengtis primesti sprendimų. Šiame komunikate pabrėžiama ES ryžtas remti juos kelyje į geresnę ateitį.

---

1 Iš 2007–2013 m. daugiametės finansinės programos 4-oje išlaidų kategorijos, taip pat prireikus panaudojant lankstumo priemonę ir neatidėliotinos pagalbos rezervą.

2 Kaimynystės investavimo priemonė (KIP) turi didžiulį finansinio sverto potencialą. 2007–2010 m. iš KIP skirtų dotacijų patvirtintiems projektams sverto poveikio koeficientas – 17. Šį potencialą ateinančiais metais reikia daugiau išnaudoti.

1 priedas. TERMINŲ ŽODYNĖLIS

Asociacijos susitarimas

Šiuose susitarimuose nustatyti sutartiniai Europos Sąjungos (ES) ir ES nepriklausančios šalies sutartiniai santykiai. Asociacijos susitarimais gali būti skatinama: užmegzti arba stiprinti reguliarų dialogą ir glaudžius santykius politiniais ir saugumo klausimais, palaipsniui liberalizuoti prekybą prekėmis, paslaugomis ir kapitalu, palaikyti ekonominį bendradarbiavimą siekiant skatinti ekonominę ir socialinę plėtrą bei regionų ekonominę integraciją, taip pat palaikyti socialinį, kultūrinį ir žmogaus teisių srities dialogą. Asociacijos susitarimų sudarymo teisinis pagrindas nustatytas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 217 straipsnyje. Europos Sąjungos sutarties 8 straipsnio 2 dalyje konkrečiai nurodyti susitarimai su kaimyninėmis šalimis.

Asociacijos susitarimuose vartojama sąvoka „aukštesnio lygio statusas“ reiškia, kad sustiprinamas politinis bendradarbiavimas ir suteikiama naujų galimybių plėtoti ekonominius ir prekybos santykius, palaipsniui siekiama reguliavimo konvergencijos ir stiprinamas bendradarbiavimas su tam tikromis Europos agentūromis ir dalyvavimas programose.

Glaudaus bendradarbiavimo plataus masto laisvosios prekybos erdvė

Laisvosios prekybos susitarimas, apimantis daug įvairių su prekyba susijusių klausimų (t. y. plataus masto), kuriuo siekiama panaikinti prie valstybinių sienų kylančias kliūtis prekybai derinant reguliavimą ir taip iš dalies atveriant ES vidaus rinką išplečiant galimybes joje dalyvauti kitai susitarimo šaliai. Šiuo metu šie susitarimai sudaromi tik su EKP šalimis.

Europos kaimynystės politika (EKP)

Šią politiką Komisija pasiūlė 2003–2004 m. kaip bendrąją politiką, kurią vykdant išsiplėtusi ES galėtų sustiprinti ir sutvirtinti santykius su 16 savo artimiausių kaimynių (Alžyru, Armėnija, Azerbaidžanu, Baltarusija, Egiptu, Gruzija, Izraeliu, Jordanija, Libanu, Libija Maroku, Moldova, Okupuotąja Palestinos Teritorija, Sirija, Tunisu ir Ukraina). Šia politika siekiama pašalinti kaimyninių šalių, kurios nedalyvavo svarbiame 2004 m. plėtros etape, marginalizacijos riziką ir taip užtikrinti ir sustiprinti bendrą gerovės, stabilumo ir saugumo erdvę..EKP peržiūros dokumentą numatyta priimti 2011 m. balandžio mėn.

EKP veiksmų planai

Dėl šių dokumentų deramasi su kiekviena šalimi ir jie yra specialiai pritaikyti pagal šalies poreikius ir gebėjimus, taip pat atsižvelgiant į šalies ir ES interesus. Juose nustatoma bendra politinių ir ekonominių reformų darbotvarkė pagal trumpalaikius ir vidutinės trukmės (3–5 m.) laikotarpio prioritetus. Jie apima politinį dialogą ir reformą, ekonominį ir socialinį bendradarbiavimą ir plėtrą, su prekybą susijusius klausimus ir rinkos bei reguliavimo reformą, bendradarbiavimą teisingumo ir vidaus reikalų srityje, sektorių politiką (kaip antai, transportą, energetiką, informacinę visuomenę, aplinką, mokslinius tyrimus ir plėtrą), taip pat žmonėms aktualius klausimus (tiesioginius žmonių kontaktus, pilietinę visuomenę, švietimą, visuomenės sveikatą). Jeigu šalis daro pažangą ir vykdo atitinkamas reformas, jai suteikiamos galimybės aktyviau dalyvauti Europos programose ir tinkluose, gauti didesnę paramą ir lengviau patekti į rinką.

Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė (EKPP)

Nuo 2007 m. Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė (EKPP) yra teisinis pagrindas, pagal kurį teikiama parama EKP šalims ir Rusijai: remiami EKP veiksmų planuose bei strateginės partnerystės su Rusija dokumente sutarti prioritetai. Ji pakeičia ankstesnes kaimyninėms rytų šalims ir Rusijai taip pat Viduržemio jūros regiono šalims partnerėms skirtas priemones.

Barselonos procesas

1995 m. ES 15 valstybių narių ir 14 Viduržemio jūros regiono šalių partnerių užsienio reikalų ministrų pradėta bendroji politika kaip Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių partnerystė, kurios pagrindu kuriama Viduržemio jūros šalių sąjunga. Partnerystė plėtojama trimis pagrindinėmis kryptimis: politinis ir saugumo srities dialogas, ekonominė ir finansinė partnerystė, socialinė, kultūrinė ir žmonių partnerystė. 2004 m. pradėjus vykdyti Europos kaimynystės politiką (EKP), Barselonos procesas iš esmės tapo daugiašaliu forumu, kuriuo palaikomas ES ir Viduržemio jūros regiono šalių partnerių dialogas ir bendradarbiavimas, o papildomi dvišaliai santykiai yra daugiausia palaikomi EKP priemonėmis ir pagal asociacijos susitarimus, pasirašytus su kiekviena šalimi partnere.

Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių investicijų ir partnerystės programa (EVIPP)

Pagal šią programą teikiamos EIB paskolos, kurios garantuojamos ES biudžetu, taip pat kitos Europos investicijų banko (EIB) paslaugos, siekiant palengvinti Viduržemio jūros regiono šalių partnerių ekonominę plėtrą ir integraciją. Veikla vykdoma dviejose prioritetinėse srityse: parama privačiajam sektoriui ir investicijoms palankios aplinkos kūrimas.

Europos investicijų bankas (EIB)

Europos investicijų bankas (EIB) yra Europos Sąjungos finansų įstaiga. Jos akcininkai yra Sąjungos 27 valstybės narės, bendrai pasirašiusios banko kapitalą. EIB skiria ilgalaikį finansavimą investiciniams projektams. Europos Sąjungoje EIB remia ES strateginius tikslus tokiose srityse: mažosios ir vidutinės įmonės, sanglauda ir konvergencija, kova su klimato kaita, aplinkos apsauga ir tvarios bendruomenės, tvari, konkurencinga ir saugi energija, žinių ekonomika, transeuropiniai tinklai. Už ES ribų EIB veikia daugiau kaip 150 šalių, kuriose finansiškai remia ES išorės bendradarbiavimo ir vystymosi politiką (privačiojo sektoriaus plėtrą, infrastruktūros plėtrą, energijos tiekimo saugumą ir aplinkos tvarumą).

Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB)

ERPB įsteigtas 1991 m. siekiant atsižvelgti į Vidurio ir Rytų Europoje vykstančius esminius politinius ir ekonominius pokyčius. Tai tarptautinė finansų įstaiga, remianti projektus nuo Vidurio Europos iki Vidutinės Azijos ir investuojanti daugiausia į privačiojo sektoriaus subjektus, kurių poreikių rinka negali visiškai patenkinti, siekiant palengvinti perėjimą prie atviros ir demokratinės rinkos ekonomikos. Neseniai veikla pradėta Turkijoje.

FRONTEX

Tai Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūra. Varšuvoje įsikūrusi agentūra yra specializuota ir nepriklausoma įstaiga, kurios užduotis – koordinuoti valstybių narių operatyvų bendradarbiavimą sienų saugumo srityje.

Magrebo šalys

Sąvoka bendrai vadinamos penkios šiaurės Afrikos šalys: Alžyras, Libija, Marokas, Mauritanija ir Tunisas, taip pat ginčijama Vakarų Sacharos teritorija, nors dažniausiai ši sąvoka vartojama Alžyrui, Marokui ir Tunisui pavadinti.

Mašreko šalys

Sąvoka bendrai vadinamos regiono, esančio į rytus nuo Egipto ir į šiaurę Arabijos pusiasalio, šalys: Jordanija, Libanas, Okupuotoji Palestinos Teritorija ir Sirija, nors paprastai įtraukiamas ir Egiptas.